

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
15 червня 2022 року*

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Соловейчук Олена Максимівна – секретар Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №11 від 30.06.2022 р.)*

Рецензенти:

Дарманська І. М. - доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Княжева А. І. - доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасні методи та форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2022. 261 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери.

Науковці та студенти висвітлюють питання щодо сучасних методів та форм організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

Висновки. У дослідженні ми визначили, що управління професійним саморозвитком майбутнього педагога у закладах вищої освіти орієнтоване, по-перше, на інтереси й потреби педагога (інновації, нововведення, авторські програми, результативні педагогічні технології, програми професійного саморозвитку); по-друге, на інтереси педагогічної спільноти (передовий педагогічний досвід); по-третє, на інтереси соціуму (концепція розвитку освіти, програма модернізації, інструктивно-методичні листи).

Було окреслено основні цінності професійної діяльності майбутніх вчителів відповідно до цих напрямів. Це педагогіка партнерства, що передбачала співпрацю й відкритий діалог усіх учасників освітнього процесу (викладачів, батьків, студентів). Студенти були завжди готовими до впровадження інтерактивних методів, групових форм роботи на семінарських заняттях.

Готовність до інновацій – це професійні цінності вчителя Нової української школи, майбутніх педагогів, які гуманістичні за своєю сутністю та зосереджують у собі широкий спектр всіх духовних цінностей суспільства. Доведено, що професійні цінності майбутнього вчителя повинні складати цілісну систему, тільки в цьому випадку вони зможуть виконувати роль головних орієнтирів для його професійної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Клочко А. О. Самоосвітня діяльність вчителя як педагогічна проблема. *Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки*. Київ: Освіта, 2005. Вип. 36. С. 266-273.
2. Воротникова І. Моделі професійного розвитку вчителів в умовах реформи післядипломної педагогічної освіти. *Неперервна професійна освіта: теорія та практика*. Київ: Либідь, 2018. N 3-4. С. 200.
3. Концепція Нової української школи: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagaina>
4. Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / За ред. Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина, О. В. Овчарук, Л. І. Паращенко, О. І. Пометун, О. Я. Савченко, С. Є. Трубочова. Київ: Вид-во «К.І.С.», 2004. 112 с.
5. Сидоренко В.В. Концептуальні засади української школи: ключові компетентнісні орієнтири, освітні результати. *Педагогіка і психологія*. № 5. 2018. С.34-38

ОРЛИК Надія Анатоліївна

ДОСВІД ДИСТАНЦІЙНОГО ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «МЕДИЧНА БІОЛОГІЯ» В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Отримання медичної освіти, зокрема спеціальності лікаря, не передбачає дистанційного навчання. Специфіка та рівень відповідальності професії, яку

здобувають студенти на медичному факультеті, висуває високі вимоги до підготовки кваліфікованого фахівця.

Пандемія коронавірусної інфекції та обумовлені нею карантинні обмеження змусили перейти до роботи зі здобувачами в режимі «online–offline».

Перед викладачами постали складні питання комунікації зі здобувачами. Заняття проводилися на різноманітних платформах, в залежності від можливостей і уподобань викладачів та здобувачів, необхідно було генерувати, пам'ятати всі логіни та паролі, підлаштовуватися до особливостей і вимог освітніх порталів. Виникали складнощі із відправленням завдань, контролем їх виконання. Okремо слід відзначити проблему оцінювання знань, адже за умов дистанційного навчання, складно встановити чи користувався здобувач допоміжною літературою під час виконання контрольних робіт.

Учасникам освітнього процесу було важко налаштуватися на дистанційне навчання через недосконалість покриття інтернет-мережі, відсутність «робочого місця» в домашніх умовах. Певна частина здобувачів та викладачів мали комп'ютерну техніку, яка не відповідала вимогам освітніх програмних середовищ.

Заклади вищої освіти стикнулися із проблемою централізованої організації освітнього процесу. Університет Ушинського у короткі терміни успішно подолав більшість перешкод дистанційного навчання.

Запропоновано безпечну платформу Microsoft Office 365 Education – масштабований Інтернет-портал, розгорнутий в освітньому середовищі. Структура Microsoft Office 365 складається з набору програм, які базуються на хмарних сервісах і включають в себе безкоштовну електронну скриньку, службу обміну миттєвими повідомленнями, засіб проведення відеоконференцій і здійснення голосових викликів. Office 365 поєднує можливості знайомих додатків Office для настільних систем з Інтернет-версіями нового покоління служб Microsoft для зв'язку і спільної роботи. Для учасників освітнього процесу університетом проведено навчальні курси з роботи на платформі Microsoft Office 365.

Програмні продукти Microsoft Office 365 дозволили створити в Університеті Ушинського онлайн-середовище для комунікації та колаборації учасників освітнього процесу, підтримки дистанційного навчання, а отже, підвищили рівень організації роботи і навчання у закладі освіти.

Досвід показав, що викладання медичної біології у режимі змішаного навчання може бути достатньо ефективним. Традиційно «медична біологія» посідає чільне місце в системі суміжних наук і викладається на першому курсі, оскільки є базовою, багатокомпонентною і інтегрованою дисципліною. Вивчаючи її здобувачі знайомляться з основними досягненнями молекулярної і клітинної біології, генетики людини і паразитології. Специфіка дисципліни спонукає застосовувати різноманітні методики, технології і педагогічні прийоми для підготовки студента як майбутнього фахівця. Так, для підтримки ефективності навчання на високому рівні, сформовано контент навчальної

дисципліни максимально орієнтований на здобувача освіти, який містить різноманітні види освітньої діяльності. У команді дисципліни «Медична біологія» для користування здобувачів завантажені методичні рекомендації, силабус та робоча програма навчальної дисципліни; навчальні посібники, лекції та презентативний матеріал до них, відеоматеріали, рисунки та схеми; до кожного заняття підготовлені тестові питання із тестового контролю КРОК-1 попередніх років, блок ситуативних задач (кейс-стаді), набір фото мікро- та макропрепаратів збудників захворювання для розпізнання та характеристики. Виконання завдань чітко регламентовані у часі.

В умовах воєнного стану перед викладачами і здобувачами постало питання оптимальної і безпечної організації освітнього процесу, у синхронному та асинхронному режимах, з використанням групових, колективних чи індивідуальних форм роботи, а заняття та контроль виконання завдань – гнучкими і регулюватися в залежності від поточної ситуації. Учасники освітнього процесу обмежені в ресурсах, тому контент дисципліни має бути наповненим якісним і сучасним матеріалом.

Оптимальним вирішенням даного питання є розробка навчального зошита, який містить усі теми практичних занять і самостійної роботи відповідно до затвердженої робочої програми навчальної дисципліни «Медична біологія». Навчальний матеріал практичних робіт однаково структурований та має такі компоненти: тема, мета, обладнання, питання до контролю теоретичних знань з теми, завдання із структурування теоретичного матеріалу, практичні роботи для закріплення теоретичного матеріалу, засвоєння практичних умінь та навичок, тестові завдання попередніх років для підготовки до інтегрованого іспиту із КРОК-1.

Виконуючи під час самопідготовки теоретичні завдання здобувач знайомиться з новим матеріалом, узагальнює і структурує його, у практичних завданнях – звертає увагу на більш складні для нього питання або відмічає свої помилки в узагальненні теоретичних знань. Використання навчального зошита з такою структурою дозволяє здобувачеві мати у близькій доступності максимально повну інформацію з дисципліни. Для викладачів зручно контролювати якість виконаних завдань, оцінювати знання здобувача, ступінь його теоретичної підготовки, оволодіння практичними вміннями та навичками.

На сьогоднішній день, в основі здобуття освіти покладена контрольована інтенсивна та цілеспрямована до самонавчання самостійна робота здобувача, який може навчатися у зручному для себе місці у зручний час. Через проведення бойових дій на території України, на перший план виступає індивідуалізація навчання, яка вимагає від викладача витратити більше часу на підготовку методичного матеріалу, контролю та оцінки знань, умінь та навичок здобувача.

Досвід дистанційного навчання через карантинні обмеження спричинені пандемією коронавірусної інфекції (COVID-19) став при нагоді в організації освітнього процесу в умовах воєнного стану. Завдяки чому здобувачі вищої освіти практично не втратили дорогоцінний час навчання.

Організоване за таким планом навчання мінімізує питання якості та доступності освіти і сприяє підготовці кваліфікованих конкурентноспроможних кадрів з високим рівнем сформованості професійних знань, умінь, навичок, творчого мислення, національної свідомості, мобільності та здатності до саморозвитку й самовдосконалення.

ОСИПОВА Тетяна Юріївна

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗВО

Інтерактивні методи навчання набувають все більшого поширення в освітньому процесі підготовки майбутніх учителів. І це не під підстави, оскільки саме вони забезпечують формування у здобувачів вищої освіти умінь і навичок комунікативної взаємодії (soft skills), які вони зможуть використовувати під час майбутньої професійної діяльності. В університеті Ушинського у підготовці студентів за ОПП 014. Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова та зарубіжна література) викладаються такі педагогічні дисципліни як «Педагогіка» (1 і 2 роки навчання), «Теорія і методика позашкільної освіти», «Методика виховної роботи», «Гурткова робота» (3 рік навчання). Під час викладання зазначених навчальних дисциплін широко впроваджуються інтерактивні методи навчання, які викликають значний інтерес у здобувачів освіти і сприяють підвищенню мотивації студентів до їх вивчення.

Крім того, використання інтерактивних методів навчання сприяє активізації студентів, залучає їх до освітнього процесу як активних учасників, стимулює пізнавальну діяльність, сприяє формуванню вмінь працювати в команді та розвитку комунікативних, організаційних, аналітичних і творчих здібностей здобувачів, розвиває логічне і критичне мислення, створює доброзичливу атмосферу в студентській групі. Хочемо поділитися досвідом тривалого впровадження інтерактивних методів навчання

Так, під час викладання всіх педагогічних дисциплін широко використовуються *інтерактивні лекції*. Інтерактивна лекція – заняття, на якому нові знання студент одержує через проблемність питання, завдання чи ситуації. При цьому процес пізнання студентів у діалоговій співпраці з викладачем максимально наближений до дослідницької діяльності. Зміст проблеми розкривається шляхом організації можливих варіантів її розв’язання чи за допомогою аналізу традиційних і новітніх поглядів на проблему [2, с. 103–104], у ході інтерактивних лекцій студенти активно включаються в обговорення основних понять і педагогічних термінів, закладених у пропонуваній темі. Вони мають можливість висловлювати власні міркування, ставити запитання, які виникають під час обговорення теми, набувають навичок слухати один одного, не перебивати, не критикувати, самостійно мислити, наводити доцільні приклади із власного шкільного досвіду тощо. Як